

חתיכה או טיפה שנפלה לקדרה

בשר שנפל לחלב

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף קח עמוד ב

והכא במאי עסקינן - כגון שנפל לתוך יורה רותחת, דמבלע - בלע, מפלט לא פלט; סוף סוף כי נייח הדר פליט! כשקדם וסילקו.

2. רש"י מסכת חולין דף קח עמוד ב

והכא במאי עסקינן - דאמר רב לעיל בשר אסור חלב מותר כגון שנפל אותו זית לתוך יורה רותחת דמה שבולע אינו פולט שכל זמן שאינו נח מרתיחתו אינו פולט.

3. תוספות מסכת חולין דף קח עמוד ב

שנפל לתוך יורה רותחת דמבלע בלע מפלט לא פלט - תימה דדבר הנראה לעינים הוא דפליט דכשנותנין ירק בקדרה רותחת משתנה מראית המים מן הירק וכן בשר שומן נימוח לתוכה ונראה השמנונית על הרוטב ופי' רבינו שמואל דהא דקאמר מפלט לא פליט היינו עד שיהא שבע מבלוע אבל לאחר ששבע חוזר ופולט וכן פירש הרב רבינו שמעיה סוף סוף כי נייח הדר פליט היינו כי נייח מבליעתו ומשני שקדם וסילקו קודם שגמר בליעתו...

ואומר ר"ת דהא דקאמר הכא מבלע בלע מפלט לא פליט היינו לא פליט מה שבלע עכשיו אבל מה שהיה בלוע מקודם פליט.

4. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה ח

חתיכה של בשר שנפלה לקדרה רותחת של חלב, טעם הנכרי את הקדרה אם אמר שיש בה טעם בשר אסורה, ואם לאו מותרת, ואותה חתיכה אסורה, במה דברים אמורים שקדם והוציא את החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלועה, אבל אם לא סלק משערים אותה בששים מפני שהחלב שנבלע בה ונאסר יצא ונתערב עם שאר החלב.

חלב שנשפך לבשר

5. תוספות מסכת חולין דף צו עמוד ב

... משמע קצת דאין הרוטב מסייע לשאר חתיכות אם יש בהם לבטל הגיד אלא הירק לבדו מדלא קאמר אם יש בהן וברוטב בנותן טעם כו' והאי לפירוש הקונטרס ניחא דפירש פרק כל הבשר (לקמן דף קח). גבי טיפת חלב כו' דקאמר בגמרא לא שנו אלא שניער וכסה אבל לא ניער וכסה חתיכה עצמה נעשה נבלה כו' ופירש בקונטרס דכי ניער הקדרה מוליך הוא הטפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטפה וכן כי כסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה ומוליכות הטפה בכל הקדרה משמע שר"ל שאפילו החתיכה שנפלה הטפה עליה היא מקצתה בתוך הרוטב אי לא ניער וכסה אין מסייע הרוטב והחתיכות אחרות לבטלה ומיירי הכא בשלא ניער וכסה.

ולר"י נראה דכשהחתיכה שנפל האיסור עליה היא מקצתה ברוטב לא בעינן ניער וכסה והתם איירי כשהחתיכה כולה חוץ לרוטב דאז אין מתפשט אלא בניער וכסה והוה מצי למימר לא שנו אלא בחתיכה מקצתה ברוטב אלא מילתא דפסיקא ליה נקט כשניער וכסה דאז בכל ענין הרוטב מכסה כל החתיכות ואפילו היתה כולה חתיכה חוץ לרוטב והכא דקאמר אם יש בה בנ"ט היינו על ידי שלא היה בה עם הרוטב ששים לבטל טעם הגיד.

6. רבינו ירוחם - תולדות אדם וחוה נתיב טו אות כח דף קלז טור ג

טיפת חלב שנפלה בחתיכת בשר ברותח לא נשער כל מה שבקדרה אלא נשער החתיכה בנותן טעם עם הטיפה ואם יש בה נותן טעם כלומר בטפה שיתן בחתיכה אסורה ודוקא שלא נער הקדרה אבל ניער הקדרה משערי' בכל מה שבקדרה כמו שכתבתי בדיני תערובות כך פשוט פירו' ומיירי בשלא ניער הקדרה כגון שאותה חתיכה שנפלה עליה טיפת חלב היתה עומד' כלה חוץ לרוטב ולפי' כשנפל עליה החלב אינו מתפשט בשאר הקדרה שהחלב אינו מפעפע אלא באותה חתיכה שנפל עליה בלבד ולפי' אין שאר חתיכות מצטרפו' עמה. וי"מ שאם היתה מקצתה תוך הרוטב ומקצתה חוץ לרוטב משערי' בכל הקדרה דכיון שמקצתה תוך הרוטב כלה מתלחלח והחלב מתפשט בכל הקדרה וראשון עקר דכל שלא נער אין החלב מפעפע אלא במה שהוא חוץ לרוטב ולפי' אין משערי' אלא בחתיכה.

7. מרדכי מסכת חולין פרק כל הבשר רמז תרצא

ופרש"י דמקצת החתיכה מגולה ובלעה מן החלב שעל גב החתיכה ואין הרוטב מפליט ומבליע בשאר החתיכות אא"כ ניער וכיסה וע"כ מיירי שאין מגיע פפועי חלב לרוטב שאם מגיע לרוטב הרוטב מוליכו בכל אלא ב' שלישי חתיכה מגולה ופפועי חלב מגיע עד שלישית ומשמע דלא אסרה את השאר כיון שפפוע גוף האיסור אינו מגיע אליהן אפילו משהו ולא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה עד מקום שנבלע עכ"ל ראב"י ונראה לי דהיינו כרא"ם דפירש בפרק גיד הנשה דלא אמרינן חתיכה עצמה נעשה נבילה בחצי חתיכה.

8. ספר מצוות גדול לאוין סימן קמ-קמא

מתוך פירוש רבינו שלמה שפירש בגמרא (קח, ב ד"ה ניער) מוכיח שרוצה לומר שאפילו החתיכה בתוך הרוטב (להבנת הב"י אפילו כולה חוץ מפניה העליונית) כשנפלה טיפת חלב עליה אם לא ניער וכיסה אין מסייע הרוטב לבטל טעם הטיפה אבל כשניער את הקדרה מוליך הוא את הטיפה בכל הקדרה ומסייע כל מה שבתוכה לבטל הטיפה וכן כשכסה הקדרה עולות הרתיחות משוליה לפיה.

9. ר"ן (על הרי"ף) מסכת חולין דף מג עמוד א

ולפיכך נראין דברי רש"י ז"ל דרב הכי מפרש לה למתני' טפת חלב שנפלה על חתיכה אם יש בה בנותן טעם באותה חתיכה אסורה כלומר הקדרה כולה מפני שחתיכה עצמה נעשית נבלה ואוסרת כולן.

ניער וכיסוי הקדרה

10. רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה י

במה דברים אמורים בשלא נער את הקדרה בתחלה כשנפל החלב אלא לבסוף ולא כסה, אבל אם נער מתחלה ועד סוף או שכסה משעת נפילה עד סוף הרי זה בנותן טעם, וכן אם נפל חלב לתוך המרק או לכל החתיכות ולא נודע לאי זה חתיכה נפל, נוער את הקדרה כולה עד שתשוב ויתערב הכל אם יש בקדרה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו מותרת, אם לא נמצא נכרי שיטעום ונסמוך עליו משערים בששים בין בשר לתוך חלב בין חלב לתוך בשר אחד מששים מותר פחות בששים אסור.

11. שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן קיא סעיף א

שתי קדרות אחת של היתר ואחת של איסור, ולפניו שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור; אם החתיכה היא מאיסור דרבנן, כגון

שומנו של גיד, ונפלו אלו לתוך אלו, מותרים, שאנו תולים לומר האיסור נפל לתוך האיסור וההיתר לתוך של היתר. ואפילו אם ההיתר שבקדרה אינה רבה על שלפניה.

וכן הדין אם לא היה כאן אלא קדירה אחת של בשר שחוטה, ונפל בה אחת מאלו השתי החתיכות, ואין ידוע איזו היא, אנו תולין דשל היתר נפלה, אפילו אין ההיתר רבה על האיסור.

או אם לא היה כאן אלא חתיכה אחת מאיסור דרבנן, ויש שתי קדירות, אחת של היתר ואחת של איסור, ואין ידוע לאיזו נפלה, גם בזו תולין להקל. אפי' אם החתיכות ראויות להתכבד דמה"ת גם היא בטילה אלא דרבנן אמרו שהחלה אינה בטילה ובספק כזה שהקדרה א' של נבלה לא אמרו. ש"ך בשם פרישה.

שאלות חזרה סימן צב

סעיף א: בשר שנפל ליורה של חלב

1. מה דין חתיכת בשר שנפלה לקדרת חלב, מתי פולטת טעם בשר ומתי חלב וכיצד יש לנהוג למעשה

סעיף ב: חלב שנשפך לקדרה של בשר

2. מהו דין 'חתיכה נעשית נבילה' בבשר וחלב
3. מהן דין 'אפשר לסוחטו'. מהו טעם האוסרים. ומה הנפק"מ בזה.
4. כיצד מתפשטת טיפת חלב שנופלת על חתיכה שחציה בתוך הרוטב. ומה דעת השו"ע והרמ"א בזה
5. האם די בניעור ברגע הנפילה על מנת לשער את הטיפה כנגד כל הקדרה?
6. מה הדין בטיפת חלב שנפלה לקדרה ולא ידוע על איזו חתיכה נפלה